

Truyện Cổ Phật Giáo

Truyện Thơ - Tập III

Tâm Minh Ngô Tăng Giao

Diệu Phương xuất bản - 2004

(tiếp theo)

(16)

PHÓNG RỘNG TÌNH THƯƠNG

Nơi thành Xá Vệ xưa kia
Vợ chồng nhà nọ rất chi là giàu
Vì cha ông họ từ lâu
Chết đi để lại đời sau gia tài.
Vợ chồng cả chục năm trời
Lấy nhau sinh được một người gái ngoan
Đẹp xinh, đức hạnh vẹn toàn
Mẹ cha chiều chuộng, khỏi làm lụng chi
Số cô sướng ít ai bì
Hưởng nhiều phước báu từ khi chào đời.
Vợ chồng sống rất thanh thoi
Về sau thêm được hai người con trai
Gia đình êm ấm trong ngoài
Gái đầu lòng thấy tương lai rục hồng.

*

Khi cô lớn, định kén chồng
Nhắm chàng kia thấy cũng không thua gì
Bạc tiền, danh giá kể chi
Tâm đầu ý hợp, đôi bề duyên thương.
Đời người sinh tử vô thường
Cha chàng rồi đến mẹ chàng quy tiên
Một năm hai cái tang liền
Gia tài để lại bạc tiền sẵn đây
Chàng con được thừa hưởng ngay
Nhưng rồi sinh tật vui vầy ăn chơi

Nhiều gia sản, lắm cơ ngơi
Đua đòi hư hỏng sống đời tự do.
Cha cô gái chẳng âu lo
Nghĩ chàng tang chế khiến cho muộn sầu
Bước đường phóng túng chẳng lâu
Thói hư tật xấu sẽ mau ngưng liền
Thế là chấm dứt ưu phiền,
Anh chàng có sẵn bạc tiền trong tay
Con ông vẫn thoải mái ngay
Không lo vất vả đọa đày tâm thân
Cho nên ông chẳng phân vân
Đồng lòng cho cưới ngại ngần gì đâu.
Thế rồi chàng rê mau mau
Linh đình tiệc cưới rước dâu về nhà,
Chàng yêu vợ rất thiết tha
Từ sau ngày cưới chẳng xa vợ hiền
Chỉ quanh quẩn ở kề bên
Con đường trụ lạc tưởng quên hẳn rồi.

*

Nào ngờ ngày tháng dần trôi
Ngựa quen đường cũ có rời xa đâu
Chàng kia một sớm quay đầu
Về đường phóng đảng buồn đau thuở nào,
Bạn bè đông đảo biết bao
Say sưa ăn uống, ồn ào nói năng
Đua nhau nịnh hót rộn ràng
Gia tài do đó lệ làng trôi đi,
Vợ khuyên can có ích chi
Chàng vung tay mãi đến khi hết tiền
Bạn bè xa lánh ngay liền
Khi chồng nhận rõ đảo điên cuộc đời
Than ôi thì đã muộn rồi
Còn đâu nhưng lựa một thời xa xưa
Tuy nhiên sĩ diện có thừa
Nên chàng vẫn cố giữ như bình thường
Tỏ ra sang trọng phô trương
Vợ chồng do đó tìm phương kiếm tiền.
Chàng bèn nhờ cô vợ hiền
Về xin tiền bạc ở bên nhà nàng

Đặt điều nói dối mọi đường
Khi thì mua sắm nữ trang đắt tiền
Khi thì ruộng đất tậu thêm
Khi thì buôn bán ở miền xa xôi,
Dối quanh dối quần mãi rồi
Cuối cùng thú thật đầu đuôi sự tình
Cảnh sa sút của gia đình
Vì chồng chót đại gây thành khổ đau.

*

Cha cô gái rất buồn rầu
Giận chàng con rẻ trước sau gây phiền
Ăn chơi phung phí bạc tiền
Nhưng thương con gái ông liền giúp cho:
"Cứ xin mãi, chẳng hay ho
Giúp cho lần cuối, tự lo sau này!"
Tưởng rằng chàng rẻ đổi thay
Nào ngờ chỉ được ít ngày mà thôi
Cô con gái lại tới rồi
Lại xin tiền bạc ở nơi gia đình.
Cha cô thật rất bất bình
Không còn muốn giúp rẻ mình thêm chi
Ông thương con thuở xưa kia
Sống đời sung sướng có gì khổ đâu
Giờ đây đầy những lo âu
Vì chồng gieo khổ, gieo sầu mệnh mông,
Ông bàn tính với vợ ông
Muốn cho con gái bỏ chồng này luôn
Sau rồi ông sẽ mang con
Gả cho người khác mới mong tốt lành.
Gái kia nghe lọt sự tình
Vội về kể lại ngọn ngành chồng nghe
Anh chồng chua xót tái tê
Suốt đêm trần trọc bộn bề tâm can
Quần quanh suy nghĩ miên man
Trong niềm tuyệt vọng nát tan lòng người
Chợt chồng mất trí nhất thời
Kiếm dao giết vợ, giết người mình yêu
Rồi chàng tự sát chết theo
Xác nằm chung chỗ, máu gieo quanh vùng.

Được tin cấp báo hãi hùng
Cha cô gái tới, vô cùng đớn đau
Oán trời, trách đất hồi lâu
Than cho số mạng thâm sâu tang thương
Thần kinh rối loạn bất thường
Ông lang thang bước tìm đường hỏi thăm:
"Sao tôi số phận nhọc nhằn?
Sao tôi lâm cảnh khó khăn phũ phàng?"

*

Một ngày nắng đẹp thênh thang
Phú ông gặp Phật vội vàng quỳ tâu
Đầu đuôi gia cảnh thâm sâu
Dốc lòng thuật lại trước sau tâm thành
Thỉnh cầu Phật chỉ cho mình
Cội nguồn dẫn đến tội tình ngày nay.
Phật nghe xong phân tích ngay
Nguyên do sự việc đọa đày vương mang
Rồi ngài khuyên dạy nghiêm trang:
"Chúng sinh coi nặng tình thương gia đình
Nên thường chỉ để lòng mình
Hướng vào một chỗ mà thành khổ đau,
Tình thương phóng rộng ra mau
Thương yêu tất cả như nhau trên đời
Con ta nào khác con người
Niềm đau quặn quại tức thời tiêu tan!"

*(phỏng theo bản văn xuôi
của QUẢNG HUỆ)*

---*---

(17)

TÌNH XÁ KỶ HOÀN

Thành Xá Vệ nước Ấn xưa
Có ông trưởng giả rất ư là giàu
Tính tình hào hiệp từ lâu
Sẵn lòng bố thí trước sau mọi nhà
Tên ông là Tu Đạt Đa
Người đời quý mến ông ta vô cùng

Cấp Cô Độc họ gọi ông
Danh xưng quý mến tỏ lòng ngợi khen.
Bảy con trai sống kề bên
Đều thành gia thất, lành hiền, bình an
Trừ người con út độc thân
Ông nhờ mai mối xa gần giúp cho
Họ bèn giới thiệu một cô
Đẹp xinh nhan sắc, tuổi vừa cập kê
Là con gái ông Hộ Di
Hai bên hợp ý, đôi bề đẹp duyên
Nên ông trưởng giả đi liền
Thăm bên nhà gái kết thêm thắm tình,
Sau khi nhà gái tiếp mình
Họ bèn chuẩn bị linh đình đón ai
Tò mò ông hỏi đôi lời
Mới hay họ đợi thỉnh mời thầy tu
"Cúng dường Phật, đấng đạo sư
Cùng chư Tăng", vốn từ xưa nếp nhà.
Thế rồi ông hỏi thêm ra
Khi nghe giảng giải, rất là ngạc nhiên
Trong lòng phát khởi niềm tin
Cầu sao gặp Phật thỏa niềm ước mong.

*

Hôm sau vừa rạng ánh hồng
Ông bèn dậy sớm tìm đường tới thăm
Ghé vào tịnh xá Trúc Lâm
Ông ra mắt Phật, thành tâm, cúi đầu
Ngồi nghe Phật giảng pháp mầu
N như vàng dương phá đêm thâu mịt mù
Lòng ông quá đổi vui mừng
Bèn quý thỉnh Phật qua vùng của ông
Nơi thành Xá Vệ thân thương
"Đánh chuông cảnh tỉnh những phường u mê
Nhận ra chánh đạo quay về
Bỏ tà theo chánh còn gì phước thêm!"
Phật ưng thuận nhưng dạy liền:
"Xuất gia rồi phải ở riêng một vùng
Đó là theo phép tắc chung
Nếu không riêng biệt, vô cùng khó khăn,

Ta cần tịnh xá khang trang
Làm nơi cư trú cho hàng chư Tăng."
Ông trưởng giả vội thưa rằng:
"Xây ngôi tịnh xá dễ dàng lắm thay
Riêng con xin phát tâm ngay
Sẽ hoàn thành sớm một ngày gân đây!"
Phật cười: "Thật quả lành thay
Nếu mà được vậy thời hay vô cùng!"

*

Sau khi lo chuyện con xong
Vội vàng trưởng giả khởi công ngay liền
Tìm nơi cát tịnh xá lên
Ngài Xá Lợi Phất kề bên giúp giùm
Chọn khu vườn rất um tùm
Đất bằng, cây cối xanh um mượt mà
Của ông thái tử Kỳ Đà
Chỗ này xây cất thật là tiện thay.
Nào ngờ thái tử nói ngay
Vì không muốn bán vườn này của ông
Muốn làm trưởng giả nản lòng
Đùa rằng: "Mua bán cũng không khó gì
Hãy mang vàng tới đây đi
Phủ đầy mặt đất tôi thì bán cho!"
Tưởng rằng trưởng giả khó lo
Nào ngờ ông lại vội cho người về
Chở vàng đến phủ đất kia
Quyết mua cho được có chi ngại gì.
Lót vàng mua đất đã xong
Chỉ còn các gốc cây trong vườn này
Phân vân biết tính sao đây
Thời ông thái tử lòng đây ngạc nhiên
Thấy người mua coi bạc tiền
Khác chi đất cục phủ trên mảnh vườn
Thật kỳ lạ! Thật bất thường!
Cho nên thái tử vội vàng hỏi thăm
Hỏi về Phật và chư Tăng
Sau khi nghe giảng rõ ràng phân minh
Giờ đây thái tử hiểu rành
Bèn đem cây cối nhiệt tình cúng luôn

Cúng dường Phật rất thành tâm
Thế là xong chuyện bán buôn vườn này.

*

Ông già trưởng giả mừng thay
Khởi công xây cất ngay ngày hôm sau
Nào ngờ trở ngại tới mau
Do phường ngoại đạo vào tâu triều đình
Cùng nhau phản đối công trình
Muốn đâu tịnh xá tiến hành cất xây,
Đòi tranh tài ngay tại đây
Để xem Phật Giáo có hay hơn người.
Vừa lo lắng, vừa bồi hồi
Sợ rằng ngoại đạo người thời rất đông
Lại thêm pháp thuật cao cường
Ngài Xá Lợi Phất khó đường đua tranh
Vì ngài đơn độc một mình,
Nào ngờ khi rõ sự tình kể trên
Ngài bèn nói với ông liền:
"Ông đừng lo lắng muộn phiền cho tôi
Một tia ánh sáng mặt trời
Đủ xua bóng tối khắp nơi mịt mù!"
Thế rồi vua với hoàng cung
Cùng bao dân chúng tập trung một ngày
Xem tranh tài tại nơi này
Riêng ông trưởng giả tràn đầy lo âu.
Nhớ lời Phật dạy từ lâu
Trong khi truyền bá đạo mâu Thế Tôn
Chớ nên xử dụng thần thông
Sợ làm kinh dị tới lòng người xem
Ngài Xá Lợi Phất nào quên
Hôm nay đặc biệt cho nên phải dùng
Phép mâu, biến hóa thần thông
Thắng phường ngoại đạo khi cùng đua tranh.

*

Thế rồi khởi sự công trình
Cất xây tịnh xá, hoàn thành cho mau
Dù cho cực nhọc trước sau
Dù cho vất vả cũng đâu ngại ngần
Suốt ba bốn tháng nhọc nhằn

Dựng xong tịnh xá muôn phần khang trang
Tiện nghi, thanh tịnh, thênh thang
Đón chờ đức Phật ghé sang vùng này.
Ông trưởng giả vào triều ngay
Đầu đuôi công tác trình bày lớp lang
Xin vua cử phái một đoàn
Lên đường thỉnh Phật về ban pháp mầu
Vua nghe, chấp thuận lời tâu
Cử đoàn thỉnh Phật cùng nhau đi liền.

*

Một ngày rục rờ thần tiên
Phật cùng đệ tử qua miền xa xôi
Đi từng chặng, nghỉ từng nơi
Qua thành Xá Vệ giúp người khai tâm
Nhà vua và các quần thần
Đón chờ cùng với toàn dân vùng này.
Phật về tịnh xá mới xây
Rồi ngài lưu lại nơi đây giúp người
Đạo mầu giảng dạy nơi nơi
Chúng sinh giác ngộ thoát đời lầm than,
Và nơi truyền bá đạo vàng
Có tên tịnh xá Kỳ Hoàn từ đây,
Cấp Cô Độc, người dựng xây
Tâm thành trưởng giả muốn gây duyên lành.

*(phỏng theo bản văn xuôi
trong TRUYỆN CỔ PHẬT GIÁO)*

---*---

(18)

KHÔI PHẢI TỰ THIÊU

Ngày xưa ở tại nước kia
Có bà goá phụ Đề Vi rất giàu
Chồng thời chết đã từ lâu
Lại không con cái, u sầu mãi thôi
Một thân goá bụa đơn côi
Không người che chở, chẳng ai nương nhờ.

Đúng theo phép thời bảy giờ
Vi bà dòng dõi là Bà La Môn
Nên khi cuộc sống u buồn
Không như ý nguyện, lại luôn não phiền
Thì nên hủy xác thân liền
Tự thiêu để được sinh lên cõi trời
Đời sau sung sướng tuyệt vời
Bao nhiêu tội lỗi tức thời tiêu tan,
Trước khi thiêu nên lập đàn
Cúng dường châu báu vô vàn thành tâm
Cúng cho thầy Bà La Môn
Để nhờ chú nguyện gieo muôn phúc lành,
Theo lời chỉ dẫn ngọn ngành
Bà Đề Vi chất củi thành đài cao
Rồi chờ người phóng lửa vào
Tự thiêu thân xác, xả bao tội tình.

*

Trong vùng có vị tu hành
Được tin vội đến nhiệt thành thăm nom
Biện Tài, tên vị sa môn
Nghe xong câu chuyện ôn tồn giảng ngay,
Bà Đề Vi lắng nghe thầy
Lời từ vang vọng gieo đầy gấm hoa:
"Bao nhiêu tội chướng gây ra
Luôn do tâm thức người ta khởi đầu
Nào do thân thể mình đâu
Dù thiêu nào xóa được mau tội tình,
Tâm lành thời quả báo lành
Tâm gieo nhân dữ, quả thành dữ thôi.
Khi bà thiêu đốt thân người
Thế nào tâm cũng tức thời khổ đau
Làm sao mong diệt được mau
Tội tình chồng chất trước sau nhiều bề
Mà mong có quả lành về;
Cũng như người bệnh dâm dề lâu nay
Giờ ai đánh mắng đọa đày
Sao sầu não chẳng vương ngay vào mình
Làm sao giữ được tâm lành;
Giờ bà muốn diệt tội tình lâu nay

Muốn thiêu, muốn đốt thân này
Lửa mang đau đớn tới ngay tức thì
    Tâm sinh khổ nào kể chi
Chết rồi đọa xuống âm ty ngay liền
    Thế là khổ lại khổ thêm
Nơi miền địa ngục nào phiền gia tăng.
    Lấy thêm thí dụ rõ ràng
Bò cày kéo nặng lại càng ghét xe
    Bò bèn đạp gãy xe đi
Tưởng rằng nặng nhọc có bề thoát qua
    Nào ngờ xe gãy tháo ra
Bỏ đi xe gãy, thay qua xe lành
    Ách kia lại xiết cổ mình
Bò đâu thoát được khổ hình gian nan.
    Ai còn nghiệp tội đầy tràn
Dù cho có đốt trăm ngàn tấm thân
    A Tỳ địa ngục vẫn gần,
    Làm sao chỉ có một lần tự thiêu
    Mà mong tội lỗi hết theo.
Tâm mà tạo ác đủ điều khác chi
    Như mây che khuất trăng kia,
Tâm mà hối cải chuyển đi làm lành
    Như là ngọn đuốc lung linh
Phá tan tăm tối, u minh chập chờn
    Bao nguồn gốc nghiệp thế nhân
Do Thân, Khẩu, Ý xoay vần tạo ra,
    Muốn trừ diệt hết tâm tà
Chân thành sám hối! Thiết tha tu hành!"

*

Sau khi giảng giải điều lành
Thầy Biện Tài lại nhiệt thành dạy thêm:
"Nhớ Mười Điều Thiện chớ quên
Hàng ngày bà cố gắng nên thực hành!"
    Bà Đề Vi hiểu ngọn ngành
Trong lòng hoan hỷ chân thành cúng dâng
    Vừa châu báu, vừa bạc vàng
Thỉnh thầy ở lại giúp hàng chúng sinh.
    Thầy không nhận, nói tâm tình:
"Những đồ quý báu tu hành cần đâu

Nếu bà đã hiểu đạo màu
Mang Mười Điều Thiện truyền mau cho người
Đó là một cách tuyệt vời
Trả ơn thiết thực cho nơi cửa Thiền
Cúng dường Pháp là ưu tiên
Đạo vàng gieo hạt, tâm hiền nở hoa!"

*(phỏng theo bản văn xuôi
của MINH CHÁU)*

---*---

(19)

HỒ LY MỘT VÀNG

Ở bên sườn núi thuở xưa
Có ngôi chùa nhỏ với sư rất già
Lông mày sư tựa tuyết pha
Chòm râu cước trắng mượt mà đẹp thay,
Chùa nghèo, mọi việc hàng ngày
Dù cho nặng nhọc một tay sư làm
Tuy già còn khỏe vô vàn
Một mình tu chốn non ngàn ung dung
Dân làng cư ngụ quanh vùng
Thấy sư cực khổ đều cùng quan tâm
Muốn lên chùa giúp đôi phần
Nhưng sư từ chối chẳng cần giúp chi.
Bà con thắc mắc chuyện gì
Có điều chưa hiểu tức thì nhờ sư
Sư già mở rộng tâm từ
Hết lòng chỉ dẫn dân cư tận tình
Đôi khi còn giảng thêm kinh
Hướng lời Phật dạy chúng sinh theo đường
Mọi người cung kính tôn sùng
Thường đem thực phẩm cúng dường tạ ơn.

*

Một năm gió giạt từng cơn
Đông về lạnh buốt, tuyết vờn trắng phau
Cảnh chùa băng giá trước sau
Sư đang tụng niệm chợt đầu giạt mình

Có ai gõ cửa thành linh
Sư già mở cửa quả tình ngạc nhiên
Chú hồ ly đứng ngoài hiên
Đang run lẩy bẩy giữa miền tuyết sương
Sư già hỏi giọng thân thương:
"Đêm hôm buốt giá tới xương thế này
Con làm chi lại tới đây?"
Hồ ly quỳ vội xuống ngay thưa rằng;
"Mùa đông lạnh lẽo giá băng
Con đâu sống nổi trong hang đêm này
Xin thầy thương tâm thân gầy
Cho con tạm trú đến ngày mai thôi! "
Từ bi sư nói: "Được rồi
Hãy vào sưởi ấm ta thời tiếc chi!"
Sư mang củ nhóm lửa khuya
Lấy cơm cho chú hồ ly lót lòng.
Ăn no rồi, sưởi ấm xong
Hồ ly say ngủ vui trong mộng vàng
Hôm sau từ biệt về hang.
Hồ ly từ đó thường thường trở lui
Sư già cho phép vậy rồi:
"Nếu cần sưởi ấm con thời ghé đây!"
Hồ ly hầu chuyện cùng thầy
Dần dà học được điều hay, điều lành
Tâm tư chuyển biến thật nhanh,
Nhiều lần chặt củ lượm cành biếu sư.

*

Đông tàn, trời đất sang mùa
Chim rùng riu rít thi đua hót mừng
Đón xuân vạn vật tung bừng
Thiên nhiên khởi sắc quanh vùng tốt tươi,
Một hôm trong lúc chuyện vui
Sư già bất giác thốt lời thở than:
"Chùa đây nhỏ bé nghèo nàn
Hư hao, cũ nát rất cần sửa sang
Cần tô lại tượng Phật vàng,
Cần tiền thết đãi dân làng bữa chay
Tri ân họ giúp lâu nay,
Kiếm vàng làm được chuyện này dễ đâu!"

Sư vui bàn chuyện đôi câu
Hồ ly bắt chọt cúi đầu trầm ngâm
    Khiến sư hồi hận vô ngần
Lảng qua chuyện khác. Trời dần về đêm
    Hồ ly từ biệt đi liền
Hẹn ngày trở lại chuyện thêm hầu thầy.

*

Thế rồi cả nửa năm nay
Hồ ly nào có thấy quay trở về
    Sư già lo sợ mọi bề
    Sợ hồ ly đại mà đi trộm vàng
    Thời người bắt đánh trong làng
Chắc giờ bỏ mạng thảm thương mất rồi,
    Sư lòng lo nghĩ rối bời
    Sớm chiều hai buổi sư ngồi tụng kinh
    Mong hồ ly được ơn lành
Đòi sau thoát kiếp súc sinh, làm người.
    Thời gian như nước cuốn trôi
    Hơn ba năm đã qua rồi! Thật nhanh!
    Một đêm mùa hạ trời thanh
    Trăng vàng lơ lửng đầu cành trên cao
    Anh trăng tỏa dịu thanh tao
Côn trùng vắng tiếng vọng vào xa xăm
    Sư buồn ngủ toan đi nằm
    Chợt nghe gõ cửa vô vàn ngọc nhiên
    Sư bèn ra mở cửa liền
    Tưởng rằng khách lạ ghé miền núi cao
    Nào ngờ hồ ly bước vào
    Sư già mừng rỡ đón chào "bạn" xưa
    Lòng vui biết mấy cho vừa
    Từ lâu cách biệt đã thừa lo âu
    Giờ đây trút hết muộn sầu
    Biết hồ ly sống, có đâu là trần.
    Hồ ly hoan hỷ vô ngần
    Gặp sư vội vã quỳ dâng cúng dường
    Dâng lên sư một thỏi vàng
    Sư già kinh ngạc ngỡ ngàng hỏi ngay:
    "Vàng này lấy ở đâu đây?"
Con đừng mang đến chùa này của gian!"

Hồ ly điềm tĩnh phân trần:
"Hơn ba năm trước có lần tại đây
Thầy từng than thở cho hay
Cần vàng sửa chữa chùa này đây thôi
Khiến lòng đệ tử rối bời
Muốn đi lấy trộm của người về đây
Rồi đem dâng cúng chùa ngay
Nhưng con tự biết rằng thầy chẳng ưng
Nên con vội vã tìm đường
Theo người vượt biển kiếm vàng đảo xa,
Người ta khai mỏ vàng ra
Lấy xong, còn vụn thật là nhỏ nhoi
Lẫn vào đất cát biển khơi
Con theo mót lượm khắp nơi bao ngày
Luôn ba năm được chút đây
Đốt cho vàng chảy thành ngay thời này
Dem về dâng cúng bữa nay
Lòng thành, mong ước được thầy nhận cho
Dùng tô tượng, dùng sửa chùa
Đãi cơm phật tử đúng như dự trù.
Sư già cảm động bất ngờ
Nên mừng ứa lệ dâng mờ đôi mi,
Không mừng vì được vàng kia,
Nhưng mừng vì thấy hồ ly tu hành
Có lòng tin, có tâm thành
Bên trong lột thú đạo tình chứa chan.

*(phỏng theo bản văn xuôi
của PHẠM NGỌC KHUẾ)*

---*---

(20)

QUỶ LA SÁT

Đoàn ca kịch nọ nổi danh
Kiếm ăn đi khắp tỉnh thành làng thôn
Diễn tuồng ác quỷ kinh hồn
Tuồng "Quỷ La Sát" luôn luôn hải hùng
Người xem khen ngợi vô cùng

Diễn viên thật giỏi, tích tuồng thật hay.
Đoàn đi lưu diễn đó đây
Một lần ghé lại làng này kiếm ăn
Dân làng thích thú vô vàn
Say mê theo rồi những màn quỷ ma,
Khi đoàn chuẩn bị rời xa
Bà con lưu luyến thiết tha giữ đoàn
Có người dọa dẫm xa gần:
"Về chiều trời đã có phần tối tăm
Vượt khu rừng rất khó khăn
Lỡ ra bị kẹt phải nằm lại đêm
Nhiều rắc rối, lắm muợn phiền
Rừng này nổi tiếng là miền dữ hung
Quý La Sát nhiều vô cùng
Chi bằng đợi sáng đi không muợn gì!"
Mấy chàng kịch sĩ cười khi:
"Chúng tôi đâu có sợ chi quỷ nào
Chúng tôi là quỷ từ lâu
Đóng vai La Sát hằng bao năm trường!"
Thế rồi đoàn quyết lên đường
Sau khi từ biệt dân làng đôi câu.
Khu rừng hun hút thăm sâu
Cả đoàn đi đã khá lâu lắm rồi
Màn đêm dày đặc khắp trời
Vẫn chưa qua khỏi được nơi rừng này
Thôi đành phải nghỉ lại đây
Nằm quanh một chỗ đêm nay lạnh lùng,
Bẻ cành cây, hốt lá rừng
Nhóm lên lửa ấm cháy bùng suốt đêm
Thay nhau ngồi gác luân phiên
Canh cho lửa cháy liên miên chẳng ngừng.
Nửa khuya sương xuống chập chùng
Khí trời buốt giá, hơi rừng lạnh căm
Mọi người say ngủ năm lẫn
Chàng ngồi canh lửa một thân tội tình
Rét run lấy bầy thân mình
Lấy đồ diễn kịch khoác nhanh lên người
Tạo thêm hơi ấm áp rồi
Gật gù bên lửa chàng ngồi lặng thính,

Bộ đồ kia lại vô tình
Là đồ quý dữ hãi kinh điển tuồng.
Rùng im lặng, lửa bập bùng
Chợt đâu có tiếng chim muông vang rền
Một người nằm ngủ cạnh bên
Giật mình thức giấc ngồi lên ngoái đầu
Nhìn người canh lửa thấy đầu
Thấy con quý dữ tóc râu rối bù
Quý La Sát ngồi gât gù
Cạnh bên đóng lửa âm u, chập chờn
Anh chàng hoảng sợ hết hồn
Chồm lên vội chạy, miệng mồm kêu la:
"Quý La Sát! Bớ người ta!"
Cả đoàn thức dậy nghe mà thất kinh
Trong cơn mê hoảng thành linh
Tưởng rằng quý thật hiện hình chôn đây
Kịp đâu suy nghĩ. Khổ thay!
Nên cùng bỏ chạy theo ngay người đầu.
Chàng canh lửa giữa đêm thâu
Đang thiu thiu ngủ chợt đâu giật mình
Nghe kêu, tỉnh dậy, hoảng kinh
Thấy người ta chạy cũng đành nói đuôi
Tưởng rằng có quý tới nơi
Hét la, chạy hoảng theo người cho nhanh,
Chạy theo vẫn khoác trên mình
Bộ đồ quý dữ, răng nanh, mắt lồi.
Mọi người chạy một quãng rồi
Ngoái trông lui thấy ở nơi sau mình
Anh chàng canh lửa hiện hình
Giống như quý dữ đuổi nhanh tới gần
Thế là kinh hãi vô ngần
Lại càng chạy vội chẳng cần nghĩ suy...
Cảnh vui diễn giữa đêm khuya
Một đoàn hoảng hốt chạy đi điên khùng
Rượt nhau vấp ngã tung bưng
Đều cùng khổ sở, đều cùng đón đau
Trầy da, chảy máu, u đầu
Mệt nhoài, đuối sức, theo nhau nằm dài,
Đến khi biết rõ chuyện rồi

Cả đoàn thương tích đầy người, khổ thân!
Đời vì thành kiến sai lầm
Vô minh che lấp, xa gần đua nhau
Chạy theo ảo tưởng trước sau
Nên bao phiền não chuốc mau vào mình.

*(phỏng theo bản văn xuôi
trong TRUYỆN CỔ PHẬT GIÁO)*

---*---

(21)
ÂN OÁN

Cỏ cây, sinh vật thời xưa
Đều cùng biết nói, lại vừa biết nghe
Riêng loài người giỏi mọi bề
Được tôn chúa tể chính vì trí khôn,
Nhưng trong rừng thẳm núi non
Giữa bầy thú dữ cọp luôn đứng đầu
"Chúa sơn lâm" tiếng từ lâu
Giang sơn hùng vĩ ai đâu tranh dành.
Một hôm cọp dạo loanh quanh
Săn mồi kiếm sống thỉnh linh sa chân
Chui đầu vào bầy thợ săn
Cuồng điên gào thét, hung hăng vẫy vùng
Dễ gì thoát cảnh khôn cùng
Nên nằm yên lặng, hải hùng, hoang mang.
Hồi lâu thấy bóng áo vàng
Một sư xuất hiện dưới hàng cây xa
Cọp bèn lên tiếng kêu la
Mong sư cứu cọp thoát ra bầy này
Từ bi, hỷ xả lâu nay
Người tu chắc sẽ ra tay giúp liền.
Quả nhiên sư động tâm hiền
Bầy kia mở nắp. Cọp bèn thoát ra.

*

Ngay khi khổ nạn vượt qua
Cọp gầm, cọp thét vang xa núi rừng,
Mắt hần lửa hận bùng bùng

Nhìn sư hăm dọa vô cùng hung hăng:
"Loài người độc ác ai bằng
Hại ta mọi cách nên giăng bẫy này
Giết người để trả thù ngay
Khó mà thoát móng vuốt đây! Đừng hòng!"
Sư bình thản, giọng ung dung:
"Thế gian cõi tạm ta không tiếc gì
Con người sống ở thác về
Có sinh có tử lạ chi cuộc đời
Chết là giải thoát kiếp người
Nhưng ta muốn nói một lời thiết thân:
Ngài là chúa tể sơn lâm
Nhận ân, trả oán vô ngần ô danh
Rồi đây khắp chốn rừng xanh
Còn ai kính trọng kẻ dành ngôi cao!"
Cọp nghe hợp lý phần nào
Xuôi tai bèn nói: "Ta đâu ngại gì
Chúng ta giờ hãy cùng đi
Hỏi ba nhân chứng tức thì rõ ngay
Rằng loài người ác lắm thay
Nếu mà đúng vậy xác này của người
Thời ta ăn sống nuốt tươi
Người nghe cho rõ kéo rồi lại than!"
Sư bèn đáp lại nhẹ nhàng:
"Ta bằng lòng vậy, phàn nàn chi đâu!"

*

Đi giữa đường gặp chú trâu
Cọp lên tiếng hỏi. Ngẩng đầu trâu than:
"Loài người độc ác bạo tàn
Bắt tôi làm lưng vô vàn khổ đau
Lại còn roi quất trước sau
Suốt ngày đói bụng ai nào thương cho
Vứt ra một nắm rom khô
Đến khi kiệt sức bỏ lò sát sinh
Nơi đây chịu đủ cực hình
Lóc da, xẻ thịt, quả tình ác thay!"

*

Sư đi. Cọp vội theo ngay
Gặp thêm nhân chứng là cây bên đường,

Cây me ủ rũ, tang thương,
Cọp lên tiếng hỏi: "Người thường qua đây
Hiền hay dữ bạn cho hay?"
Cây me thoáng nghĩ đáp ngay chẳng nề:
"Loài người thiện, ác đôi bề
Khi tôi còn bé, người quê vùng này
Bón phân, tưới nước hàng ngày
Giúp tôi tươi tốt, giờ đây trưởng thành,
Nào ngờ trái hãy còn xanh
Người ta đã vội trèo nhanh lên rồi
Tranh nhau hái trái, đập vùi
Khiến tôi gốc, ngọn toi bời bấy lâu
Lá rơi, cành gãy, thân đau
Loài người thiện ít, ác đâu quá nhiều!"

*

Sư đi, cọp lại kẻ theo
Gặp thêm chú khỉ đang trèo trên cây,
Cọp bèn hỏi chú khỉ này
Khi ta còn nhỏ, nhú mày nghĩ suy
Xong rồi hỏi lại cọp kia:
"Tôi đây muốn biết chuyện gì xảy ra?"
Cọp bèn vội vã kể qua
Đầu đuôi câu chuyện. Khi ta nghe rồi
Đăm chiêu, nhăn nhó liên hồi
Sau cùng lên tiếng: "Chuyện thời khó tin
Ngài là chúa tể khắp miền
To con, dũng mãnh, uy quyền từ xưa
Bây nào mà lọt cho vừa
Thấy tôi khờ dại nói đùa chớ nên
Mắt không thấy, tôi chẳng tin!"
Cọp nghe bực bội gầm lên: "Được rồi!
Lung ta mi hãy leo ngồi
Ta đưa đi đến tận nơi, rõ liền!"
Khỉ con đồng ý leo lên
Theo sư và cọp tới miền thợ săn.
Tới nơi cọp chỉ bầy giăng
Tỏ ra không hiểu, khỉ nhăn nhó hoài
Khi ta đồng kịch thật tài:
"Bây thời kín mít sao ngài vào trong?"

Cọp càng tức tối trong lòng
Muốn cho khỉ hiểu cũng không khó gì
Nhờ sư mở nắp bẫy kia
Trở tài biểu diễn cọp thì nhảy luôn
Chui vào. Bẫy sập kinh hồn.
Khỉ quay qua hỏi sư ông tức thời:
"VẬY SƯ LÚC ĐÓ ĐÂU RỒI?"
Cọp từ trong cũi cướp lời nói ra:
"Sư này xuất hiện nẻo xa
Bất ngờ đi lại phía ta đang ngồi!"
Nghe xong khỉ nói: "Rõ rồi!
Bây giờ tôi hiểu đầu đuôi sự tình,
Sư ông lo việc tu hành
Đường ông xin cứ đi nhanh về chùa
Thời giờ đâu có dư thừa
Mà mua phiên nào, đây đưa chuyện người!"
Hướng vào trong bẫy cọp ngồi
Khỉ nghe rằng giỡn: "Phận tôi yếu hèn
Chúa sơn lâm là bề trên
Tôi đâu giúp được, chớ nên mong nhờ
Chúc ngài lại gặp bất ngờ
Gặp người đến cứu, xin chờ dịp may
Giờ tôi tạm biệt ngài đây!"
Nói xong khỉ tót lên cây chuẩn liền.
Bóng sư khuất nẻo rừng bên,
Mắc lừa, cọp giận cuồng điên thét gầm
Đêm về rừng núi âm thâm ...

*(phỏng theo bản văn xuôi
của HUỖNH VĂN BỘ)*

---*---

(22)

**ÁM TRẢ
PHÚC ĐỨC**

Thưở xưa có vị tu hành
Thật là đức hạnh nổi danh vô cùng
Thầy tên là sư Chánh Thông

Lâu nay muốn kiếm trong vùng rừng thưa
Một nơi thuận tiện xây chùa
Giúp cho Phật tử chỗ tu dễ dàng.
Một hôm đầy ánh trăng vàng
Sau khi tám tuổi, sư đang trở về
Băng ngang giữa cánh rừng khuya
Bỗng nghe vắng tiếng ai kia kêu thầy,
Quay nhìn quanh quất đầu đây
Thấy ngay thấp thoáng dưới cây bóng hình
Người trông giống hồ ly tinh
Bước ra đánh lễ cúi mình thưa ngay:
"Con xin phép hướng dẫn thầy
Tới nơi thích hợp để xây dựng chùa!"
Lời người lạ thoảng như ru
Sư nghe ưng thuận rất ư vui mừng
Cả hai đêm đó lên đường
Vượt đèo, lội suối, băng rừng, trèo non
Tới nơi thoả nguyện chờ mong
Ngọn đồi thơ mộng mênh mông vô cùng
Sư nhìn khoảnh đất rất mừng
Và rồi quyết định chọn vùng này ngay
Sẽ xây chùa tại chốn đây
Bỏ công tìm kiếm bao ngày tháng qua.
Thời gian thấm thoắt trôi xa
Chùa nay hoàn tất thật là khang trang
Mậu Lâm Tự tòa đạo vàng
Anh chàng chỉ lối dẫn đường thuở xưa
Giờ đây tìm đến thăm sư
Khẩn cầu xin ở lại tu nhiệt tình.
Dù trông giống hồ ly tinh
Sư nào câu nệ dáng hình, nhận ngay
Thâu làm đệ tử từ đây
Đặt tên Thủ Hạc ngày ngày kệ kinh
Chuyên tâm ra sức học hành
Lại chăm lo việc ở quanh trong chùa.

*

Tháng ngày qua tựa thoi đưa
Giờ đây sư Chánh Thông xưa già rồi
Một ngày sư cũng lìa đời

Trụ trì chùa cũ nhiều người lên thay
Đề rồi lại đến một ngày
Tuổi già lần lượt rời ngay cõi trần,
Riêng Thủ Hạc vẫn yên phần
Vẫn luôn mạnh khoẻ, chuyên cần lo tu.
Đến đời hoà thượng Nguyệt Chu
Trụ trì thứ bảy của chùa Mậu Lâm
Trong chùa mọi việc chi cần
Một tay Thủ Hạc lãnh phần lo toan
Trung thành, chu đáo, đảm đang
Giúp luôn cả đám dân làng địa phương
Giúp thêm cả khách hành hương
Sức luôn cố gắng, tâm thường an vui.

*

Một năm lễ lớn tới rồi
Trên chùa chuẩn bị đón người hành hương
Tính ra số khách thập phương
Vài ngàn người sẽ tìm đường lên đây
Chùa lo mọi việc xong ngay
Chỉ riêng nước uống vào ngày mai thôi
Sao cho đủ khắp mọi người
Ấm trà thật lớn kiếm thời khó sao!
Sư Nguyệt Chu lo biết bao
Tới lui nghĩ ngợi, ra vào thở than
Chợt nghe Thủ Hạc trấn an:
"Con xin đi tới ngôi làng quen xa
Mượn về một chiếc ấm trà
Ấm này vĩ đại đủ pha ngàn người
Cách đây ngàn dặm mà thôi!"
Sư nghe mừng rỡ nhưng rồi lo âu:
"Xa ngàn dặm dù đi mau
Chỉ trong một tối kịp đâu quay về,
Để chi mượn được ấm kia
Ngày mai nước uống chắc gì có đây!"
Nghe xong Thủ Hạc thưa ngay:
"Con đi tức khắc, xin thầy yên tâm!"
Mang đôi giày cỏ vào chân
Tức thời đệ tử biến luôn khỏi chùa.
Sáng sau hoà thượng Nguyệt Chu

Đang ngồi thiền định tĩnh tu giữa phòng
Chợt nghe rộn rã ngoài song
Biết ngay Thủ Hạc về trong chùa này
    Su nhìn ra thấy lạ thay
    Ấm trà vĩ đại để ngay hiên ngoài
    Su kinh ngạc đến ngẩn người
Rồi ngài sung sướng thốt lời ngợi khen
    Ấm trà được sử dụng liền
    Đun sôi trà bốc hơi lên thơm lừng
    Hương thơm thanh thoát lạ lùng
    Vô cùng dễ chịu, vô cùng dịu êm
    Uống vào sáng khoái vô biên
Bao người xin uống quả nhiên hài lòng,
    Ấm như một suối nguồn trong
Rót trà đãi khách mãi tuôn chẳng ngừng
    Mọi người ca tụng tụng bưng
Anh chàng Thủ Hạc vui mừng nói ngay:
    "Người ta gọi ấm trà này
    Là trà phúc đức xưa nay giúp người
    Trong đây tám món tuyệt vời:
Bệnh thời biến mất. Sức thời tăng thêm,
    Bao nhiêu lo sợ dứt liền,
Phát sinh trí tuệ. Nhân duyên tạo nhiều
    Được người tôn trọng kính yêu,
Bao nhiêu tai nạn thấy đều tránh qua,
    Và tăng tuổi thọ thêm ra
    Ấm trà phúc đức quả là quý thay!"

*

Đã qua bao tháng cùng ngày
Anh chàng Thủ Hạc chùa này sống dai
    Trụ trì chùa tới thứ mười
Anh chàng vẫn khoẻ, thân người trẻ trung
    Lại thêm tráng kiện vô cùng
    Bà con Phật tử đều cung kính chàng.
    Một hôm nắng đẹp hanh vàng
    Thênh thang nắng rọi, rộn ràng chim ca
    Anh chàng Thủ Hạc nhà ta
    Ra ngồi tám nắng bên hoa sân chùa
    Thả hồn theo gió thơm đưa

Nhẹ trôi vào giấc ngủ trưa ngon lành
Đề rồi bỗng hiện nguyên hình
Hồ ly là cáo, thân hình xấu xa,
Bất ngờ có khách bước ra
Nhìn qua thấy chú cáo già ngủ say
Vội vàng hoảng hốt kêu ngay:
"Hồ ly xuất hiện chốn này! Kinh sao!"
Chàng Thủ Hạc nghe ồn ào
Giật mình tỉnh giấc kịp đầu thu hình
Đông người xúm lại thành linh
Chanh chua xĩa xói, bắt bình thét la:
"Bây giờ lộ mặt thật ra
Ai ngờ mi lại chính là hồ ly
Tưởng rằng núp bóng từ bi
Tu hành học Phật xóa đi nghiệp mình
Hồ ly vẫn hiện nguyên hình
Súc sinh lại vẫn súc sinh khác gì
Cút mau khỏi chốn này đi
Xác thì xấu xí, thân thì tanh hôi!"

*

Nghe xôn xao vọng tiếng người
Trụ trì vội bước ra nơi sân chùa
Anh chàng Thủ Hạc kính thưa:
"Thầy và đồng đạo vốn từ lâu nay
Hết lòng chiếu cố thân này
Lòng tôi cảm kích bao ngày khó quên
Nay xin báo đáp ơn trên
Đem thần thông diễn ngay liền quản đầu
Chuyện xưa tích cũ đã lâu
Rừng kia xin hãy quay đầu nhìn xem!"
Trong khu rừng rậm kẻ bên
Hiện ra cảnh giới trang nghiêm lạ lùng
Phật Đà thuyết pháp giữa rừng
Bao nhiêu đệ tử chập chùng vây quanh
Mọi người kinh ngạc thật tình
Cùng nhau quỳ lạy lòng thành kính dâng
Chợt nghe Thủ Hạc nói rằng:
"Tôi xin từ giả đạo tràng giờ đây
Từ biệt chùa, từ biệt thầy

Ấm trà phúc đức dâng ngay biểu chùa
Để làm kỷ niệm nghĩa xưa!"
Nói xong Thủ Hạc cũng vừa lao đi
Thân như ánh chớp khác chi
Nhắm khu rừng thẳm hồ ly biến rồi.

*

Tuy mang xác cầm thú thối
Nhưng mà tư tưởng tuyệt vời cao xa
Từ bi, hỷ xả, vị tha
Súc sinh đâu nữa, ngấm ra là người!
Là người sống ở trên đời
Tuy hình hài vậy, tâm thời xấu xa
Than ôi ngấm kỹ chẳng qua
Chỉ là dã thú, còn là người đâu!

*(phỏng theo bản văn xuôi
của PHẠM NGỌC KHUẾ)*

---*---

(23)

CHẬU RỬA CHÂN

Thời gian đầu mới xuất gia
La Hầu La quả thật là đáng chê
Thân chưa thuần thực mọi bề
Lời thời thô thiển người nghe buồn lòng
Ý thời ô nhiễm vô cùng
Phật Đà hay biết tìm đường giúp thêm
Đưa về tịnh xá kẻ bên
Tu tâm, sửa tánh ngài khuyên hàng ngày.

*

Một hôm Phật ghé nơi này
La Hầu La vội đứng ngay bên hầu
Ngài bèn dạy: "Tu đạo mau
Phải cho tinh tấn chớ đâu lơ là
Ngươi vào bưng chậu nước ra
Ta cần nước sạch để mà rửa chân!"
La Hầu La chẳng ngại ngần
Tuân lời, mang nước, rửa chân hầu ngài

Rửa xong Phật hỏi khoan thai:
"Nước này nhìn lại còn ai muốn dùng?"
La Hầu La: "Bạch Thế Tôn!
Nước này nhờ nhớp có còn sạch đâu
Nấu ăn dùng chẳng được nào
Dù cho súc miệng thấy sao khó lòng!"
Phật bèn dạy: "Đúng vô cùng
Nhà người cũng vậy so không khác gì
Cung vàng điện ngọc xa lìa
Tìm về núp bóng từ bi tu hành
Không chuyên cần, không tinh anh
Thân mình ô nhiễm, miệng mình nhớp nhờn
Thời ba món độc bất ngờ
Tham, sân, si đó đón chờ hại ta
Đưa tâm ý vào đường tà
So cùng nước rửa chân mà khác chi!"

*

Tiếp theo Phật dạy: "Nước kia
Bắn rồi đem đổ ngay đi tiếc gì!"
La Hầu La vội đổ đi
Phật bèn nói tiếp: "Vậy thì giờ đây
Nếu mang đựng thức ăn này
Chậu còn dùng được nữa hay hết rồi?"
La Hầu La vội trả lời:
"Thưa rằng nước bắn đựng nơi chậu này
Dù cho đã đổ hết ngay
Đồ ăn thức uống chứa đây khó lòng!"
Phật bèn dạy: "Đúng vô cùng
Nhà người cũng vậy so không khác gì
Làm sa môn vẫn sân si
Miệng không thành tín, tâm thì u minh
Chẳng hề tinh tấn tu hành
Tiếng đồn không tốt quả tình vang đi
Tựa như chậu nước dơ kia
Đồ ăn thức uống đựng chi được nào!"
Phật dùng chân hất nhẹ vào
Khiến cho cái chậu lăn nhào qua bên
Nghiêng qua, nghiêng lại trên thềm
Phật bèn lên tiếng hỏi thêm: "Chậu này

Nếu mà bị bẽ ra ngay
Thì người có tiếc chậu này hay không?"
La Hầu La: "Bạch Thế Tôn
Chậu này dùng để rửa chân dơ rồi
Bẽ thời chỉ tiếc chút thôi
Chậu đâu còn quý như hồi xưa kia!"
Phật bèn dạy: "Người khác chi
Thân không gìn giữ, lời thì ác thô
Mang bao ý tưởng nhiễm ô
Khác chi cái chậu vì vô ích rồi
Chẳng còn ai tiếc thương người
Một khi người chết tức thời khổ đau
Thân người luân chuyển qua mau
Trong ba đường dữ trước sau quay cuồng!"
La Hầu La hỏi vô cùng
Nghe xong hổ thẹn trong lòng biết bao
Lỡ gây lầm lỗi thuở nào
Giờ nghe Phật dạy đạt dào từ bi
Cõi lòng bừng sáng tức thì
Thành tâm sám hối, vội quỳ lạy ngay.
Ngẫm xem trong cõi đời này
Thọ rền dùng sắt, hàng ngày chăm lo
Cạo đi sét ri sét dơ
Mới mong sắt trở thành đồ tốt đây,
Người học đạo giống vậy thay
Thối hư tật xấu thẳng tay loại trừ
Giữ cho trong sạch tâm tư
Mới mong đi trọn đường tu tốt lành.

*(phỏng theo bản văn xuôi
của MINH CHÁU)*

---*---

(24)

CHIM CÚ MÈO

Ngày xưa trên một cành cây
Cú mèo làm tổ nơi đây lâu rồi
Tổ chim gáy cũng gần thôi

Đôi bên thân mật rong chơi tà tà.
Cú mèo một bữa ghé qua
Giã từ chim gáy, dọn nhà khỏi đây
Ngạc nhiên chim gáy hỏi ngay:
"Bác đi đâu thế? Chôn này đang yên!"
Cú mèo: "Tôi phải dọn liền
Dời nhà cho lẹ qua miền phía Tây!"
Tò mò chim gáy: "Lạ thay
Nơi đây sinh sống bao ngày êm xuôi
An lành, thoải mái, vui tươi
Tại sao bác lại muốn dời tổ đi?"
Cú mèo: "Tôi chẳng dấu chi
Vùng này dân chúng ưa gì tôi đâu!"
Dịu dàng chim gáy khuyên mau:
"Chúng mình hàng xóm thân nhau lâu rồi
Nên tôi thành thật ngỏ lời
Chính vì tiếng bác người đời chẳng ưa
Tiếng kêu buồn thảm vang đưa
Nghe vừa chết chóc lại vừa tang thương
Tưởng như xui xẻo trăm đường
Cho nên nếu bác bỏ phương Đông này
Dọn nhà qua phía phương Tây
Tiếng kêu chẳng chịu đổi thay chút gì
Người ta cũng chẳng ưa chi
Đề rồi tìm cách đuổi đi sớm chiều,
Bác mà thay đổi tiếng kêu
Người ta chuyển ghét thành yêu mấy hồi!"

*

Sau khi chim gáy dứt lời
Cú mèo giận dữ về dời tổ ngay
Bỏ đi mãi tận miền Tây
Xa miền Đông bấy lâu nay muộn phiền
Đúng lời chim gáy nhủ khuyên
Đúng như chim gáy đã tiên đoán rồi
Tới miền Tây ít lâu thôi
Cú mèo chẳng được mọi người mến ưa
Người ghét bỏ, kẻ đuổi xua
Cú mèo nửa hận, nửa như chán đời
Bèn bay xa lánh loài người

Xa luôn loài vật, mặt trời, mặt trăng
Tìm núi thăm, kiếm rừng hoang
Nơi đây làm tổ vương mang hận lòng.

*(phỏng theo bản văn xuôi
của NHƯ THỦY)*

---*---

(25)

**VUA RẮN
NÚI PHỔ ĐÀ**

Thuở xưa đức Quán Thế Âm
Chọn nơi đây chốn sơn lâm tuyết vờn
Mở mang Phật pháp giúp đời
Đạo tràng xây dựng cho người tu tâm,
Núi tên là Phổ Đà Sơn
Có vua rắn nọ vẫn thường ở đây
Họ hàng nhà rắn đông thay
Và riêng vua rắn lâu nay tu hành
Nghìn năm tu luyện tinh anh
Phép thần thông giỏi nổi danh xa gần.
Rắn thua đức Quán Thế Âm
Sau khi đấu phép thần thông tranh tài
Mới đành chịu nhượng bộ ngài
Cho ngài mượn núi làm nơi đạo tràng,
Rắn lo ngại cho họ hàng
Bị người giết hại nguy nan vô cùng.
Đức Quán Âm: "Hãy an lòng
Họ hàng nhà rắn hiện trong núi này
Cứ yên cư ngụ nơi đây
Người và rắn sống chung đầy tình thương
Ai làm hại phải bồi thường
Mạng đem thường mạng khó đường tránh qua,
Quyền vua rắn xử chẳng tha
Sẽ niêm yết bảng gài xa khắp vùng
Và loan báo rõ lệnh chung
Để người gìn giữ tránh đường sát sinh!"
Thế là trên ngọn núi xanh

Đạo tràng nghiêm túc lập thành nơi đây
Đã qua bao tháng cùng ngày
Hành hương khách ghé núi này thật đông
Người và rấn sống yên lòng
Người không hại rấn, rấn không cần người.
Nhiều chùa xây cất khắp nơi
Tặng, ni, Phật tử vang lời cầu kinh.

*

Vùng này có chú Tiêu Đình
Thường hay chơi nghịch phá quanh xóm làng
Tổ chim tìm đập tan hoang
Chuồn chuồn, châu chấu, bướm vàng chẳng tha.
Hôm nay chú trốn mẹ cha
Lén leo lên núi nhớn nha một mình
Đạo quanh tìm dịp sát sinh
Đến khi đói bụng ghé nhanh vào chùa
Xin ăn uống lúc ban trưa
No nê lại chạy rồn đũa khắp nơi
Khi gần lúc xế chiều rồi
Đến con đường nọ chú ngồi nhìn quanh
Chợt đâu thấy dưới cỏ xanh
Có con rấn nhỏ bò nhanh tìm đường
Trốn bò cạp lớn kinh hoàng
Đang nhanh chân rượt phía đằng sau đuôi
May thay tới lạch suối rồi
Rấn lao mình xuống vội bơi qua bờ,
Nước ngăn bò cạp bất ngờ
Nó đâu biết lội đứng chờ người ra
Đành quay lui, khó vượt qua,
Tiêu Đình tính nghịch nghĩ ra mưu liền
Lượm cành cây rút kê bên
Bắc cầu qua lạch ngang trên đôi bờ
Chú bò cạp chẳng chần chờ
Bò qua rượt đuổi rấn như điên cuồng
Tâm thân rấn nhỏ thảm thương
Trốn không thoát kịp trăm đường đón đầu
Bị bò cạp cắn hòi lâu
Quần người ra chết, còn đâu nẻo về,
Tiêu Đình vui thích thoả thuê

Reo lên khoái chí vừa đi vừa cười.

*

Núi rừng khuất bóng mặt trời
Tiểu Đinh vội vã tìm nơi ngủ nhờ
Ghé vào chùa. Thật bất ngờ
Vừa trông thấy mặt là sư giật mình
Lắc đầu hỏi, giọng thất kinh:
"Trông con nét mặt quả tình nguy thay
Bao nhiêu ám khí phủ đây
Chắc con khó sống qua ngày mai đâu,
Nói cho thầy biết thật mau
Gần đây con có phạm vào tội chi
Sinh linh có giết hại gì
Khiến cho phúc đức mất đi thăm sàu?"
Tiểu Đinh hốt hoảng lắc đầu
Sau khi ngẫm nghĩ hồi lâu, thưa thầy
Rằng mình tinh nghịch mới đây
Giúp bò cạp giết rắn ngay trên đồi.
Sư vừa nghe nói dứt lời
Tức thời hốt hoảng kêu trời, khê than:
"Thật khó khăn! Thật nguy nan!
Thế nào vua rắn cũng làm hại ngay
Đòi con thường mạng, thăm thay
Khó mà trốn thoát nạn này được đâu!"
Tiểu Đinh sợ hãi van cầu
Xin sư chỉ cách nhiệm màu cứu nguy.
Cúi đầu sư vội nghĩ suy
Hồi lâu lên tiếng từ bi giúp người:
"Chỉ còn cách tụng kinh thôi
May ra công đức do nơi lòng thành
Tạo ra một chút duyên lành
Cứu con thoát khỏi tội tình nghiệp oan!"
Sư bèn thả quả chuông vàng
Nói đây, hạ thấp xuống ngang hiên ngoài
Lệnh cho chú nhỏ vào ngồi
Khuyên luôn niệm Phật đồng thời cầu kinh,
Chuông vàng sư hạ xuống nhanh
Che cho chú nhỏ giấu mình bên trong,
Bên ngoài sư dốc một lòng

Mở kính ngời tung vô cùng nghiêm trang
Khơi đèn, thắp nến, đốt nhang
Lạ thay khi mở kính vàng ra xem
Không nhìn thấy chữ! Ngạc nhiên!
Trang kính trắng xoá báo điềm tai ương
Mở thời im tiếng chẳng vang
Dùi càng gõ mạnh mẽ càng lặng cảm
Sư lòng hoảng hốt vô ngần
Miệng luôn niệm Phật dốc tâm khẩn cầu.
Bỗng nhiên vua rấn từ đâu
Hiện ra giận giữ, cái đầu lắc lư
Đến ngay bên cạnh chỗ sư
Quần chung quanh quả chuông xưa ba vòng
Vang lên tiếng rít hãi hùng
Và rồi sau đó lạnh lùng buông ra
Biến vào bóng tối nhạt nhoà
Ngoài song chánh điện trắng tà khuất mây.
Sư liền vội chạy đến ngay
Kéo chuông lên ngó trong đây thế nào
Thật là kinh khủng biết bao
Tiểu Đỉnh đã biến chôn nao mất rồi
Chỉ còn một vũng máu thối
Dính quanh móng tóc của người trẻ thơ.
Nhắm nghiền cặp mắt hiền từ
Sư lên tiếng niệm Phật A Di Đà
Một mình lẩm bảm xót xa:
"Chót gây nghiệp dữ khó mà thoát đây
Nhân nào quả nấy xưa nay
Dễ gieo nhân ác, khó gây quả lành!"
Vớ tâm từ, vớ lòng thành
Ba ngày liên tiếp sư dành tụng kinh
Cầu cho chú nhỏ Tiểu Đỉnh
Linh hồn sớm được siêu sinh trọn bề.

*(phỏng theo bản văn xuôi
của PHẠM NGỌC KHUẾ)*

(26)

QUÁ CAM
OAN NGHIỆT

Lái buôn tên gọi Tàu Dư
Mỗi năm gần Tết thường ưa mang hàng
Đi xa, đến một xóm làng
Bán buôn quen biết đã hằng bao năm
Vì chàng tính chẳng khó khăn
Cho nên công việc kiếm ăn dễ dàng
Khách chưa trả được tiền hàng
Chàng bèn bán chịu để sang năm đòi
Càng thêm khách, càng thêm lời
Khi hàng mau hết của thời sinh sôi.
Mỗi khi ghé đến đây rồi
Tàu Dư thường đến ở nơi nhà này
Bánh bèo được bán tại đây
Nhưng người mua bánh lâu nay không nhiều
Phan Phiên là chủ, sống nghèo
Tàu Dư ở đậu biết điều giúp thêm
Tình thân nảy nở đôi bên
Ngày qua tháng lại vững bền tốt thay!
Năm năm lui tới nhà này
Tàu Dư kia bỗng một ngày biến luôn
Cảm tình trong việc bán buôn
Thấy chàng vắng bóng bà con ngõ ngang
Xôn xao trong đám khách hàng
Xúm nhau bàn tán rộn ràng ít lâu
Để rồi tin tức chìm mau
Chuyện người mất tích còn đâu bận lòng.

*

Tàu Dư buôn bán thành công
Phan Phiên noi dấu, cũng mong kiếm lời
Hàng năm thấy Tết đến rồi
Cũng đi xa để tìm nơi mua hàng
Mang về bán lại xóm làng
Mỗi năm một chuyến dễ dàng vậy thôi
Thế mà sau mấy năm trời
Trở nên lấm của ai người sánh ngang
Khắp vùng nổi tiếng giàu sang

Bánh bèo nghề cũ cửa hàng đẹp luôn
Mua thêm ruộng, tậu thêm vườn
Nhà cao, cửa rộng, giả sơn giữa hồ
Hoa sen muôn sắc điểm tô
Nhà buôn thành đạt tài pho khắp vùng
Mọi người khâm phục vô cùng
Tuy đôi khi thấy lạ lòng lấm tháy!
Tạ ơn trên ban phước này
Phan Phiền nổi hứng một ngày xuân sang
Rước đoàn hát bội về làng
Mời thiên hạ đến rộn ràng vui chơi
Bà con được dịp xả hơi
Rủ nhau tham dự bao người thật đông.

*

Đầu non vừa khuất vàng hồng
Chủ nhà vừa cúng tế xong nhang đèn
Rạp tuồng đã nổi trống kèn
Mời thiên hạ chuẩn bị xem diễn tuồng.
Ngay khi vừa kéo màn nhưng
Thời anh kếp chính ung dung ra chào
Múa may điệu bộ khéo sao
Vừa toan cất tiếng, ngẩng đầu, xung tên
Anh ta ngậm miệng lại liền
Mặt mày nhớn nhác, láo liên, kinh hoàng
Rồi lúi bước rất vội vàng
Vào sau sân khấu tìm đường tháo lui.
Ông bầu tức bực kêu trời
Đẩy anh trở lại ra ngoài màn nhưng
Anh đành miễn cưỡng diễn tuồng
Nhưng vừa mở miệng lại vùng quay lui,
Ông bầu đành phải đổi người
Chọn anh kếp khác ra ngoài diễn thay
Ai ra rồi cũng vào ngay
Cũng đều nhớn nhác mặt mày hoảng kinh
Ông bầu dò hỏi sự tình
Mấy người đều cứ lặng thinh, lắc đầu,
Bên ngoài khán giả xôn xao
Ngạc nhiên chẳng hiểu chuyện đầu lạ lùng!
Ông bầu đề nghị đổi tuồng

Chủ nhân đồng ý, ngại ngừng gì đâu
Lần này chính thức ông bầu
Mở màn, ra nói giáo đầu, xưng tên
Miệng vừa há đã chột im
Nhìn quanh dáo dác như tìm kiếm ai
Và rồi ngậm miệng tức thời
Bước lui mấy bước vào nơi hậu trường
Mặt kinh hoảng, vẻ hãi hùng
Bên ngoài cả rạp vô cùng hoang mang
Chủ nhân tức giận vô vàn,
Ông bầu gánh chằng nói năng nửa lời
Chỉ lo hồi thúc mọi người
Mau mau thu dọn rút lui tức thì
Cả đoàn hát vội ra đi
Mặc cho ông chủ nhân kia bất bình.
Cho là điềm chẳng tốt lành
Giận bầu gánh hát hại mình buổi nay
Phan Phiên đi kiện tòa ngay
Thanh danh còn một chút này mà thôi.

*

Quan tòa đêm trước đang ngồi
Uống trà, đọc sách, rung đùi, ngâm thơ
Chợt đâu thấy một bóng mờ
Bước vào đặt trước án thư của ngài
Một mâm quả rồi vài dãi
Vội vàng quay gót khuất ngoài bóng đêm
Quan tòa bèn mở ra xem
Ngay trong mâm quả thấy liền trái cam
Ngài thò tay vừa định cầm
Quạ đen ngoài cửa bất thần bay ngang
Thò chân quắp mất quả cam
Quan tòa thấy vậy vội vàng đuổi theo
Trượt chân vấp ngã, miệng kêu
Giật mình tỉnh giấc thấy điều thực hư
Rằng quan chột giấc mộng mơ
Quạ đen, khách lạ chỉ là chiêm bao.
Hôm sau trùng hợp làm sao
Phan Phiên bỗng nạp đơn vào kiện thưa
Quan tòa chột nghĩ giấc mơ

Và đơn kiện tụng chắc là liên quan,
Ngài bèn gửi giấy đòi đoàn
Ông bầu, kếp hát toàn ban đến hầu.
Mọi người khai báo như nhau:
"Ra tuồng định nói vài câu mở màn
Miệng vừa há chợt kinh hoàng
Một người xuất hiện cam cam nhét vào
Không cho nói được tiếng nào
Chúng tôi sợ hãi quay đầu trở lui!"
Sau khi nghe rõ chuyện rồi
Quan toà tự hỏi thấy hơi lạ kỳ:
"Trái cam kia liên hệ chi?"
Nên quan quyết định phải đi coi liền
Cùng quân hầu đến Phan Phiên
Gọi là thăm hỏi cho thêm tỏ tường.
Quan đi xem xét khu vườn
Nào đâu thấy lạ vừa đương định vào
Chợt nghe tiếng quạ thảm sầu
Vang lên ảo não góc sau vườn nhà,
Sinh nghi quan vội ghé qua
Thấy cây cam mọc thật là xanh tươi
Góc vườn chỉ một cây thôi
Xum xuê cành lá, trái thời hiếm hoi
Trên cành một trái lẻ loi
Quan đang nghĩ ngợi chợt nơi cành này
Một con quạ tới đậu đây
Kêu lên thảm thiết giọng đầy oán than
Rồi dùng mỏ mổ cam vàng
Mỏ xong cất cánh lẹ làng bay đi.
Lạ thay trong quả cam kia
Một tia máu đỏ tức thì phun ra
Phan Phiên run sợ, khẽ la
Quân hầu hoảng hốt, quan toà nghi nan
Nghĩ rằng có kẻ chết oan
Truyền quân đào bới gốc cam thăm dò
Thấy lòi ra bộ xương khô
Phan Phiên tái mặt hét to hãi hùng
Vùng lên chạy trốn điên cuồng
Lính hầu bắt lại, hết đường chối quanh.

*

Phan Phiên khai rõ ngọn ngành:
"Xác Tàu Dư quả thật tình chôn đây
Tàu Dư giàu có lắm thay
Tôi đưa em vợ lâu nay trong nhà
Mối manh gả cho hấn ta
Hấn ta đồng ý, thế là tạm yên,
Hấn về thu xếp bạc tiền
Để qua lập nghiệp ở bên vùng này.
Thế rồi bỗng có một ngày
Vợ con tôi ngủ đang say giấc nồng
Đêm khuya khuất, trời mịt mù
Tàu Dư chọt gánh hai thùng đến đây
Bên trong vàng bạc chất đầy
Nhờ tôi chôn lén gốc cây ngoài vườn
Chúng tôi cùng thực hiện luôn
Vàng thoi, bạc nén đem chôn chỗ này.
Bạc vàng gọi máu tham ngay
Lại thêm cây cuốc trong tay sẵn sàng
Giết Tàu Dư thật dễ dàng
Nhắm ngay đầu hấn tôi phang xuống liền
Tàu Dư chết chẳng kịp rên
Hố sâu đào sẵn một bên đây rồi
Tôi chôn xác chết xuống thoi
Bốn bề vắng lặng ai người nào hay
Búng cây cam nhỏ cạnh đây
Tôi trồng cam đó lên ngay hố này.
Vớ bao tài sản trong tay
Tôi thoi nghề cũ, tháng ngày đi buôn
Để che mắt khắp làng thôn
Làm như tôi kiếm được luôn nhiều lời
Mọi người nghĩ tài sản tôi
Là do buôn bán nhờ trời phát lên."
Tòa bèn xử tội Phan Phiên
Bao nhiêu gia sản tịch biên ngay liền
Trích riêng ra một khoản tiền
Cầu siêu chay tịnh ba đêm, ba ngày
Cho Tàu Dư chết nơi đây
Được mau siêu thoát, oán này lìa xa.

Câu siêu đến tôi thứ ba
Hồn Tàu Dư bỗng hiện ra lạy quỳ
Trước bàn thờ Phật uy nghi
Lạy xong ba lạy hồn kia biên liền
Thoáng qua một bóng quạ đen
Bay đi cất tiếng kêu trên bầu trời.

*(phỏng theo bản văn xuôi
của QUÁCH TẤN)*

---*---

(27)

**NGƯỜI YÊU
MUÔN THUỞ**

Tại vương quốc Kô Sa La,
Thuở xưa là một quốc gia hùng cường,
Ba Tư Nặc là quốc vương
Khắp trong nước Ấn bốn phương vui vầy,
Phật còn tại thế thời này
Đạo vàng gieo rắc đó đây giúp đời.
Trong cung vua có một người
Cô nàng Mạt Lợi xinh tươi diễm kiều
Vua Ba Tư Nặc quý yêu
Vuốt ve âu yếm cung chiều nhất thôi.
Thế rồi một buổi đẹp trời
Nhà vua lên tiếng hỏi người đẹp kia:
"Ái khanh hãy nói ra đi
Trên đời yêu nhất nàng thì chọn ai?"
Nghe xong Mạt Lợi trả lời:
"Muôn tâu bệ hạ chính ngài mà thôi!"
Nhà vua hoan hỉ mỉm cười:
"Câu nàng vừa nói ta thời đoán ra
Hỏi cho vui vậy thôi mà!"
Cô nàng Mạt Lợi mặt hoa rạng ngời
Nhìn vua khe khẽ ướm lời:
"Muôn tâu bệ hạ nếu ngài bỏ qua
Thiếp xin nói rõ thêm ra
Một điều hơi khác nhưng mà đúng hơn

Một điều xác thật vô vàn!"
Nhà vua: "Được chứ! Vậy nàng nói đi!"
Mỹ nhân: "Thưa chàng dẫu chi
Người mà thiếp mãi muôn bề mến yêu
Luôn quý hóa, luôn nuông chiều
Chính là thần thiếp! Minh yêu chính mình!"
Nhà vua thắc mắc hỏi nhanh:
"Ta đây không hiểu, quả tình lạ thay!"
Mỹ nhân vội giải thích ngay:
"Thật ra phải nói mình hay thương mình
Đây là ‘tự ngã’ thường tình
Nên khi thiếp có duyên lành, duyên may
Ôn nhờ bệ hạ lâu nay
Được ngài yêu quý thiếp này thật vui
Bản thân hạnh phúc tuyệt vời
Cho nên thiếp phải yêu ngài nhất thời
Yêu người đem lại niềm vui
Khiến cho ‘tự ngã’ mình thời thăng hoa"
Vua Ba Tư Nặc nghe qua
Vẫn chưa hiểu rõ nàng ta nói gì.
Mỹ nhân: "Xin hỏi vậy thì
Ai mà bệ hạ muôn bề yêu thương
Coi như nhất ở cung vàng?"
Nhà vua: "Người đó là nàng chứ ai!"
Mỹ nhân Mạt Lợi mỉm cười:
"Nếu như thiếp lại yêu người khác kia
Vuốt ve, chiều chuộng, mê si
Thời tình bệ hạ còn gì nữa không
Chắc ngài giận dữ vô cùng
Và đầu của thiếp chớ hòng còn nguyên
Lệnh vua chắc chém đầu liền,
Đây là giả dụ để xem thế nào
Xem ngài quyết định ra sao
Có như thiếp nghĩ từ bao lâu rồi?"
Vua nghe hỏi chợt ngẩn người
Tỏ ra lúng túng trả lời dễ dãi
Sau khi im lặng hồi lâu
Cuối cùng vua thốt ra câu chân tình:
"Lời nàng quả đúng thật tình"

Thật ra mình chỉ yêu mình mà thôi!"

*

Đúng lời đức Phật dạy rồi:
"Tâm ta đi khắp mọi nơi trên đời
Cũng không tìm thấy được người
Đáng yêu, đáng quý hơn nơi thân mình!
Ai yêu 'tự ngã' chân tình
Bản thân quý mến nhiệt thành mãi thôi
Thời luôn luôn phải nhớ lời
Chớ nên hại 'tự ngã' người làm chi!"

*(phỏng theo bản văn xuôi
của NHƯ THỦY)*

---*---

(28)

NĂM GIỌT MẬT

Ngày xưa có kẻ tử tù
Một ngày vượt ngục chạy như điên cuồng
Trôn cho mau, vội tìm đường,
Phía sau lính gác rộn ràng rượt theo
Xua hai voi dữ hiểm nghèo
Vòi vuron dài thượt, miệng kêu vang ầm,
Trong cơn hốt hoảng tâm thần
Chẳng may chàng lại sa chân dọc đường
Rơi vào miệng giếng thảm thương
Giếng sâu hun hút khiến chàng hoảng kinh
Vung tay quờ quạng quanh mình
Thấy cây buông rể rung rinh lưng chừng
Chàng ôm thật chặt, vui mừng
Phen này tưởng thoát. Tìm đường trèo lên
Nào ngờ ngay miệng giếng trên
Hai con voi dữ đến bên kiếm người
Rống vang náo động đất trời
Cỏ cây giẫm đạp toi bờ thị uy,
Chàng tù hãi sợ kể chi
Tính đường tụt xuống đáy kia cho rồi
Nhưng khi nhìn xuống, chao ơi!

Ba con rồng lớn uốn người dưới sâu
Giơ nanh, múa vuốt, vươn đầu
Phun tia lửa nóng, phun màu đỏ thiêu
Muốn bay lên chỗ dây leo
Nuốt chàng vượt ngục đang treo nơi đây.

*

Chàng bèn bám chặt rễ cây
Tưởng rằng lưng lẳng thế này tạm yên
    Ác sao ngay ở phía trên
Hai con chuột cống cắn liền đầu dây
    Một đen, một trắng to thay
Đua nhau gặm nhấm rễ này mãi mê.
Nhìn quanh thành giếng cận kề
Chợt trong hang hốc bốn bề nhô ra
    Bốn con rắn độc hít hà
Ngóc đầu thè lưỡi mổ qua thân người.
Chàng toan leo tuốt lên thôi
Mong tìm đường thoát khỏi nơi chốn này
    Nhưng đuối sức, lại yếu tay
Miệng khô, cổ cháy, thân đây mồ hôi
Anh chàng ngửa mặt thốt lời:
    "Trời ơi sao nỡ hại tôi thế này!"
    Chùng như sắp tắt thở ngay
Trong cơn tuyệt vọng dang đầy tim cô
    Anh chàng há miệng lấy hơi
Thở vào một chút khí trời thênh thang,
    Một bầy ong chợt bay ngang
Làm rơi mật xuống miệng chàng ngọt thơm
    Đủ năm giọt mật vàng uơm
Chàng bèn nhấp mật vào luôn miệng chàng
    Ngọt ngào, thơm phức, mơ màng
    Thế là mê tít tâm can mất rồi
    Và trong giây phút tuyệt vời
Đã quên đi mất giếng khơi hiểm nghèo
    Quên đi tình cảnh cheo leo
Quên đi tính mạng đang treo chỉ mảnh.

*

Ngắm trong kiếp sống mong manh
Đủ năm lạc thú vây quanh chẳng rời:

Tiền tài quyến rũ con người
Tùng gậy bạc bẽo từ thời xa xưa;
Ái tình, sắc dục đong đưa
Tám gương kim cổ đã thừa đón đầu;
Miếng mồi danh vọng đua nhau
Nhu bong bóng nước tan mau mặt hồ;
Chuyện ăn uống mãi ham lo
Tùng gậy nhục nhã ra cho bao người;
Chuyện ham ngủ nghỉ thành thói
Chăm lo thân xác tức thời mau quên
Tám thân "tứ đại" chẳng bền
Sớm tan như giọt sương trên cỏ lùn.
Chúng sinh "ngũ dục" mãi ham
Nhu ham năm giọt mật tan miệng người
Thơm ngon, quyến rũ tuyệt vời
Khiến người quên mất cuộc đời hiểm nguy
Khổ đau quên mất còn chi
Nhớ đâu đường đạo từ bi mà về.

*(phỏng theo bản văn xuôi
trong TRUYỆN CỔ PHẬT GIÁO)*

---*---

(29)

ÁO ANH

Ngày xưa, ngày xưa, ngày xưa
Có hoàng tử nọ khi vừa sinh ra
Tin lành tràn ngập quốc gia
Vua, hoàng hậu với muôn nhà mừng vui,
Rồi hoàng hậu sớm qua đời
Tiếc thay mẹ kế là người xấu xa
Muốn dành ngôi cho con bà
Âm mưu giết hại thật là bất lương
Sai người tâm phúc tìm đường
Đưa hoàng tử nhỏ vào rừng giết đi.
May thay kẻ đó từ bi
Nào đâu nữ giết trẻ kia bao giờ
Gặp người săn bắn bất ngờ

Vội giao hoàng tử cậy nhờ trông coi,
Thợ săn sống ở ven đồi
Bên triền núi thăm xa nơi kinh thành.

*

Cậu hoàng tử lớn lên nhanh
Vô tư như một cây xanh giữa trời
Đùa cùng nắng gió trùng khơi
Hoàn toàn đâu biết về đời xa xưa
Cội nguồn vương giả con vua,
Cậu vui ngày tháng êm ru dòng đời.
Một ngày hoàng tử lớn rồi
Tắm thân cường tráng, vóc người nở nang
Sông thông dong dưới nắng vàng
Như là thú giữa rừng hoang an lành
Như từng vườn ngon trời xanh
Trăm luân cuộc sống kinh thành nào hay.
Thế rồi bỗng có một ngày
Chàng theo bác thợ săn này về kinh
Nơi chàng thuở trước mới sinh
Dân bày hương án linh đình mừng vui.
Chàng trai kinh ngạc ngậy người
Thấy dân phố thị khắp nơi dập dìu
Xa hoa, lộng lẫy đủ điều
Đắm chìm trong cuộc chơi nhiều tang thương
Trò đời cười khóc trăm đường
Thật là ấu trĩ, điên cuồng lắm thay!
Chàng trai nhàm chán nơi này
Rong chơi hai tháng hôm nay trở về
Theo chân bác thợ săn kia
Bụi nơi đô hội chẳng hề vương mang.
Rừng hoang vậy gọi rộn ràng
Thầy trò rảo bước thênh thang lôi về
Dùng chân nghỉ mệt bên khe
Vóc tay nước suối cận kề giải lao
Chợt nghe lối cỏ lao xao
Chàng trai ngẩng mặt xiết bao sững sờ
Mỹ nhân xuất hiện bất ngờ
Khiến chàng kinh ngạc ngẩn ngơ cõi lòng.
Cô nàng xinh đẹp vô cùng

Khuôn trăng tươi tắn, hình dung mỹ miều
Núi rừng chợt ngát hương yêu
Trong tim chàng khúc tình reo tuyệt vời
Tiếng lòng bùng dậy chơi vơi
Sau cơn mê mệt ngủ vùi ngàn năm
Thần tình ái đã ghé thăm
Mũi tên định mệnh đã găm tim người.
Thợ săn già cả lỗi đời
Thấy niềm xao xuyên nơi người thanh niên
Ông bồi hồi nhớ lại liền
Cuộc đời trai trẻ cuồng điên của mình
Và ông bắt giác rừng mình
Âu lo cho kẻ ái tình vương mang,
Cánh chim vương giả đại bàng
Đến thời sắp sửa ra ràng rời đây
Hoang vu hóc đá hẹp này
Đại bàng dang cánh tung bay dễ nào,
Lòng ông đau xót biết bao
Biển tình sóng gió thét gào gian truân
Đời trai hăm hở dấn thân
Mai này bại liệt vô ngần thương đau.
Cho nên chỉ ít lâu sau
Khi chàng trai trẻ cúi đầu khẽ thưa
Xin rời rừng núi âm u
Thời ông im lặng thăm lo vô cùng.

*

Sau khi từ biệt núi rừng
Đại bàng tung cánh vào vùng trời xanh
Cô nàng bên suối đẹp xinh
Khiến chàng thức giấc an bình thở nao
Nàng xinh đẹp nên tự hào,
Chàng trai quý gỏi biết bao nhiêu lần
Xin làm nô lệ hiến thân
Tiếc thay nàng vẫn muôn phần thờ ơ
Lạnh lùng chẳng ghé mắt qua
Chàng đâu sánh gót kiêu xa của nàng.
Song thân cô lại nhìn chàng
Thấy ra sức mạnh tiềm tàng thân trai
Cho nên chấp thuận tạm thời

Khiên chàng có dịp tới lui cận kề
Lấy lòng họ đủ mọi bề
Phá rừng, vỡ núi chẳng hề quản công
Quần quanh để thấy bóng hồng
Lao đầu bê khổ lòng không sòng sáo.
Thật thà, vụng dại từ lâu
Tâm hồn chất phác có đầu muợn phiến.
Một ngày rộn rã khắp miền
Kèn vang rừng núi, vua hiền đi săn
Tới vùng đất hứa dừng chân
Có cô gái đẹp tuyệt trần dễ thương,
Nàng tìm đến vị quân vương
Quyền uy, trai trẻ nàng thường ước mơ
Thuyền tình vừa ghé tới bờ
Vừa reo vang khúc đường tơ tuyệt vời
Tên thù đã phóng tới nơi
Quân vương ngã gục, hét đòi xuân xanh
Ai ngờ chàng trẻ thất tình
Cung tên thiện xạ tài danh lâu rồi
Trong khi tuyệt vọng lựa đôi
Phóng tên cuồng nộ cho voi hận lòng.
Đoàn săn nhón nháo hải hùng
Đua nhau đuổi bắt truy lùng kẻ gian
Chàng trai chạy trốn băng ngàn
Tâm hồn điên loạn hoang mang rối bời
Khi kiệt sức, lúc hết hơi
Gục bên bờ suối thân người mê man
Chập chờn hình bóng mỹ nhân
Như là một mũi tên găm ngực chàng.
Thương thay cho cánh đại bàng
Mới tung bay giữa thênh thang ít ngày
Dường như gục chết nơi này
Mộng đời theo cánh mây bay cuối trời.

*

Khi chàng tỉnh dậy, bồi hồi
Nào hay mình hiện ở nơi chốn nào
Tỉnh hay đang giấc chiêm bao
Thực hay là mộng mà sao lạ lùng,
Đêm rom êm ấm dưới lưng

Nhìn qua bụi đá sư đương ngồi thiền
Mặt sư thoáng nụ cười hiền
Đôi mày bạc trắng, da tiên hồng hào.
Cạnh bên chàng thấy vui sao
Rổ khoai chín luộc, ngại đâu đôi lòng
Mãi hôm sau lúc hoàng hôn
Thiền sư xuất định mặt còn nét tươi
Sư nhìn chàng khẽ mỉm cười
Nửa như an ủi, nửa thời tiếc thương
Chàng bèn dâng nước cho ông
Như là chú tiểu mới trong cửa thiền
Hai thầy trò đều lặng yên
Dám đâu nói trước trò bèn chờ trông.
Sau khi vừa uống nước xong
Thầy thiền trở lại chứ không nói gì
Mặt thầy an lạc kẻ chi
Chàng trai cảm thấy những gì đón đau
Những gì mình gánh muộn sầu
Chỉ như trò trẻ từ lâu trong đời
Từ hồi thơ ấu xa xôi
Đùa cùng trẻ nít, đến hồi lớn khôn
Đuổi theo người đẹp điên cuồng
Trò chơi chưa hết! Hãy còn hăng say
Giờ đây thân liệt chốn này
Chẳng còn sức sống! Bó tay mất rồi!
Còn sư an tịnh tuyệt vời
Chốn đây phẳng lặng như nơi mặt hồ
Phải chăng thầy lắng tâm tư
Cuộc chơi nhân thế già từ đã lâu.
Bảy ngày rờn rã qua mau
Ngoài giờ tĩnh tọa sư đâu nói gì
Lặng im như tảng đá kia
Chàng không chịu nổi nên chi đợi chờ
Một ngày sư xả thiền ra
Chàng bèn kể lễ gần xa chuyện mình
Sư nghe nhưng vẫn lặng thinh
Đến khi chàng hỏi tâm tình một câu
Sư bình thản khẽ lắc đầu
Trả lời: "Áo ảnh!". Sư đâu nói nhiều.

Chàng thất vọng biết bao nhiêu
Hỏi thêm gần giọng: "Mọi điều giả sao
Thừa thầy ảo ảnh chỗ nào?"
Su cầm bình nước vội trao cho chàng
Mím cười, khẽ nói nhẹ nhàng:
"Hiện ta đang khát nói năng chẳng nhiều
Có dòng suối mát chân đèo
Bình đây con hãy mang theo mức về!"

*

Chàng ôm bình vội ra đi
Khom người múc nước, đến khi ngẩng đầu
Tim chàng rộn rã đập mau
Bên kia bờ suối ai đâu đang chờ
Chao ơi người cũ trong mơ
Mỹ nhân đứng đó bất ngờ lắm thay!
Thấy chàng nằng chạy qua ngay
Ôm hôn khóc lóc tràn đây xót xa
Lòng chàng trai chợt mềm ra
Hận tình xưa cũ nhạt nhòa trôi đi.
Rồi thêm bao chuyện ly kỳ
Hết như cỏ tích lâm ly tuyệt vời:
"Này là tin tức tới nơi
Kinh thành vua đã qua đời mới đây,
Người ta tiết lộ thêm ngay
Rằng chàng hoàng tử của ngày xa xưa
Vẫn còn sống! Thật bất ngờ!
Quần thần náo nức đón chờ tân vương,
Đón chàng về ngự ngai vàng
Quả là tốt đẹp huy hoàng biết bao,
Này ngôi hoàng hậu tối cao
Trao cho người đẹp ai nào xứng hơn,
Họ sinh ra những đứa con
Đẹp xinh, khéo khinh, tinh khôn, hiền lành.
Mười lăm năm thoáng trôi nhanh
Nước nhà có giặc, kinh thành lâm nguy
Chàng làm vua bị bắt đi
Giặc giam ngục đá còn chi ngai vàng,
Bây con nằm chết thảm thương
Mỹ nhân hoàng hậu điên cuồng khóc la..."

Tim chàng như nứt rạn ra
Rã rời từng mảnh xót xa vô vàn
Chao ơi số mệnh bạo tàn
Đè lên nặng trĩu nát tan tim chàng
Sa ngục tội, mất ngai vàng
Tóc phai bạc trắng, thân tàn già nua
Đòi người sao mãi ganh đua
Cuộc chơi trần thế được thua, mất còn..."
Đang khi chua xót tâm hồn
Nửa mê, nửa tỉnh giữa cơn mơ màng
Chàng nghe thoảng vọng âm vang
Tiếng thiền sư nói nhẹ nhàng bên tai:
"Nước thời mức một bình thôi
Mà đi đến cả giờ rồi chưa xong
Tại sao lâu vậy hả con?"
Chàng trai choàng tỉnh, hoàn hồn nhìn quanh
Thấy thầy đang đứng cạnh mình
Còn mình đang đứng ôm bình nước không
Bên bờ suối chảy xuôi dòng
Tóc còn xanh mượt xoã trong gió rừng.
Thiền sư khẽ nói ung dung:
"Thế là ảo ảnh, vô thường đó con!"
Chàng trai sống mãi trên non
Kể từ ngày đó chẳng còn về kinh
Chẳng rời rừng núi an bình
Nên không ai rõ sự tình về sau
Đòi chàng ẩn dật nơi đâu
Qua đời lặng lẽ khi nào chẳng hay!

*(phỏng theo bản văn xuôi
của NHƯ THỦY)*

* Sách ấn tống để biếu, không bán
* Tác giả không giữ bản quyền
* Hoan nghênh tái bản
hoặc phổ biến dưới bất kỳ hình thức nào khác.

LIÊN LẠC:
giaongo@msn.com

-ooOoo-

[Đầu trang](#) | [Phần 1](#) | [Phần 2](#) | [Tập I](#) | [Tập II](#)

[Trở về trang Thư Mục](#)

last updated: 01-01-2004

*Chân thành cảm ơn Cư sĩ Tâm-Minh Ngô Tăng Giao đã gửi tặng bản
vi tính (Bình Anson, 10-2004).*

